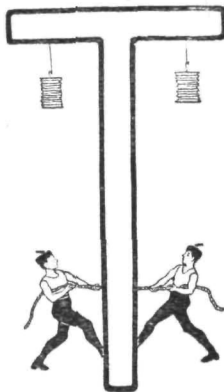

FRAN KOŠIR:

Bajtar Urh Skrbina z mlinom.

Narodna pripoved iz Dravinjske doline.

am za vaškim gozdom je stala Skrbinetova bajta. Poleg nje je bil majhen hlev za kozi, le za silo ograjen vrtec ter kos njive s tremi ne preveč velikimi ogoni (gre-dami): to-le in pa pridno ženka Nežo je premogel bajtar Urh Skrbina.

Ko se je prismebljala vesela pomlad v deželo, je bajtar Urh nasejal ogon koruze. Pa so prišle nadležne vrane ter izrvale marsikako koruzo. In ujezilo je to Skrbino. Vzel je otko, se skrnil za grm ter odtod metal otko za požrešno črnorjavo ptičjo drhaljo.

Prigodi se, da je bajtar Urh ranil eno izmed vran na nogi in perutnici. S srdom pograhi vrano, da bi ji zavil vrat, a kako ostrmi, ko ptica izpregovori: »Kmetič, nikar me ne ubij! Vzemi me domov, da mi zacetita rani!«

Kmetič, dobra duša, res ponese vrano na svoj dom. Ker pa siromak sam ni imel niti vinarja denarja pri hiši, je skočil k imovitemu sosеду ter si izprosil naposodo dve kroni, kupil zdravil ter docela zlečil z njim ranjeno vrano.

Ozdravljena vrana zopet izpregovori: »Kmetič, hvala stoterna za tvoje usmiljenje! Po plačilo si pa pridi v graščino tam in tam!«

Ko vrana izgovori te besede, izgine.

Lepega dne gre bajtar Urh na pot ter jo maha po plačilo v grad tam in tam. Spotoma sreča berača, ki mu pove, kam in po kaj se je namenil. »Dobro, le pojdi,« de berač, »ter zahtevaj kot plačilo — mlin!«

Kmetič se beraču prav lepo zahvali za prijazen njegov nasvet, jo krene zopet naprej za nosom ter pride do velike, velike graščine. Tu potrka močno na močna vrata. Odpirat mu jih pride starikava ženska ter ga vpraša, česa želi. Kmetič ji odgovori, kakor mu je nasvetoval berač. A ženska ga pošlje k drugim vratom. Kmetič pa tudi tukaj ne opravi ničesar. In gre še k tretjim vratom ter pove ženski, ki mu je prišla odpirat, da bi rad mlin. Ženska res prinese mlin, ga da bajtarju Urhu ter pravi: »Kadar boš rabil kaj, zasuci mlin in imel boš, kar si želel!«

Kmetič odide ves vesel...

Doma postavi kmetič mlin na mizo, pokliče radosten ženo ter ji pove, kakšen čudežen mlin je dobil.

Žena pa ni verjela besedam o čudežnem mlinu in je okregala moža, češ: »Prismojen si bil, prismojen boš, dokler po svetu pač hodil boš!«

»Čakaj, čakaj, le ne prenašlo,« de kmetič svoji ljubeznivi ženi ter obrne dvakrat zaporedoma mlin. Prvič je nakapalo iz njega vsakovrstnih izvrstnih jedil, drugič pa je priletela iz mlina steklenica žlahtnega vinca.

In žena je uvidela, da je to res kaj čudežen mlin.

Bajtar Urh je bil sedaj ves srečen. Sosedu, ki mu je posodil denar za vranina zdravila, je vrnil petkratno vsoto.

Tudi denar za davek je dobil kmetič iz mlina. Ponesel je denarce gospodi ter plačal davek hkratu za vse leto naprej.

Gospodje so se kajpak čudili siromašnemu kmetiču in ga vprašali, kako da plača davke za vse leto. No, in dobrodušni kmetič, nič zlega sluteč, razloži gospodi vse o čudežnem mlinu, ki ga ima.

To pa je bilo kmetiču v škodo, zakaj gospodje so bajtarja Urha natihem oplenili mlina. Zaman je kmetič togoval za mlinom. Mlina ni bilo več, pa ga ni bilo...

Kmetič je baš okapal koruzo, ko prileti vrana, držecha v kljunu majhno, majhno torbo, jo položi pred bajtarja ter de: »Vzemi torbico; iz nje boš lahko priklical vojakov, kolikor jih boš hotel!«

»Dobro,« si misli kmetič sam pri sebi ter napove gospodi vojno.

»Dva regimenta vojakov ven,« veli bajtar Skrbina torbici, in vojakci so bili tu. Unela se je bitka, in zmagal je kmet. Toda mlina mu še vseeno niso hoteli vrniti.

Drugi dan je imel kmet štiri regimente vojakov in seveda zopet zmagal. A navzlic temu mu še vendar niso izročili mlina.

Tretji dan veli bajtar Urh torbici: »Vojaki, ven, ven, vsi ven!« In bilo jih je kot listja in trave. Gospoda je bila docela zopet premagana, in kmetič je dobil nazaj svoj čudežni mlin...

Ves vesel je kmetič Skrbina obračal mlin ter obračal, namlel v izobilju jedi in pijače in povabil gospodo na imenitno pojedino.

Star grobar, ki mi je pravil to-le, je bil tudi povabljen, a je dobil še iz naprstnika jesti in iz rešeta piti — pa še sedaj živi...

Pomladna.

*Modro nad mano nebo se spet pne, Travnik dehteči, ti zdaj si moj dom,
drevje vzbrstelo, v njem liščki žgole; vriskal, naplesal na tebi se bom;
burno mi v prsih utriplje srce — zvončkov prebelih, vrtec, zvončkljaj,
pomlad prekrasna, že tukaj, juhe! z mano veselo zdaj pokramljaj!*

*Pa si napravim kito cvetic,
krasil klobuk mi bo rožnatih lic;
pa se napotim z dečaki zkož vas —
mamice, glejte skoz okna na nas!*

Cvetinomijski.

